BALTIC SEA ACTION GROUP (BSAG)

ELÄVÄ ITÄMERI SÄÄTIÖ SR.

LAUSUNTO EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN ASUNTO- JA YMPÄRISTÖJAOSTOLLE: HE 41/2023 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024

BSAG
Baltic Sea Action Group

LAUSUNTO: HE 41/2023 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024

Baltic Sea Action Group (Elävä Itämeri säätiö sr.) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Valtion talousarvioon 2024 liittyen. Säätiön neljä tärkeintä huomiota budjettiin on valittu asioiden Itämereen kohdistuvien vaikutusten perusteella. Kiteytetysti talousarviossa ja sen toimeenpanossa on tärkeää varmistaa, että Saaristomeri-ohjelman puitteissa tehdään riittävän suuri **valuma-aluetasoinen pilotti**, että Saaristomeri-ohjelman rinnalla **rahoitetaan vaikutukset validoivaa tutkimusta**, lisäksi **ympäristöhallinnon asiantunteva ja monipuolinen toiminta luvituksessa, suojelussa ja sääntelyssä tulee varmistaa** ja **leikkaukset käsittelytekniikoiden investointitukiin tulee perua.**

1. Oikein resursoituna Saaristomeri-ohjelma voi olla ratkaisu paitsi Saaristomeren tilaan myös tärkeä askel kohti kestävää vesiensuojelua ja maanviljelyä

Saaristomeri-ohjelman rahoitus on hallitusohjelmassa ja talousarviossa osoitus rohkeasta priorisoinnista. Juuri priorisointi ja resurssien kohdistaminen vaikuttavasti mahdollistaa läpimurron myös kutistuvilla resursseilla. Jos nykyisissä olosuhteissa rohkeus loppuu kesken ja vähät varat jaetaan tasaisesti pieniin projekteihin, menetetään mahdollisuus vaikuttavaan työhön.

Saaristomeri-ohjelmassa **on varattu 2 MEUR (momentilla 35.10.23) Itämeren ja vesiensuojelun edistämiseen. Tämä määräraha on käytettävä mahdollisimman vaikuttavasti, tarttuen Saaristomeren kuormituksen juurisyihin, sekä toisaalta monivaikutteisten järjestelmätason ratkaisujen pilotointiin ja edistämiseen**. Näitä ovat esimerkiksi alueellisen ravinnetaseen pienentämiseen, peltojen kasvukuntoon ja vedenpidätyskykyyn sekä valuma-aluetason vesienhallintaan liittyvät käytännön ja hallinnolliset toimet.

Jotta Saaristomeri-ohjelman vaikutukset säilyvät ja kumuloituvat tulevaisuudessa, on välttämätöntä vaikuttaa myös eurooppalaiseen sääntelyyn. Siksi katsommekin, että nyt Saaristomerellä tehtävä työ kannattaa tehdä siinä kokoluokassa ja sillä kunnianhimolla, että se luo toimivan esimerkin, jolla on painoarvoa EU:n maatalouspolitiikkaa säädettäessä. Ympäristölle, viljelijöille ja ilmastolle parempien monihyötyisten ratkaisujen tuominen EU:n CAP-säännöksiin on mahdollista. Nyt tarvitaan kouriintuntuva, Suomessa toimiva valuma-aluetasoinen osoitus tuloksellisuudesta.

2. Saaristomeri-ohjelman vaikuttavuuden osoittamiseksi ja kasvattamiseksi tulee varmistaa resurssit ohjelmaa tukevaan tutkimukseen.

Saaristomeriohjelma on osoitus rohkeasta priorisoinnista ja siinä voidaan hyödyntää jo monesta näkökulmasta toimiviksi osoitettuja ratkaisuja. Jo tutkituista ja käytännössä koetelluista ratkaisuista huolimatta meillä on vielä merkittäviä puutteita valuma-aluetasoisten vaikutusten tutkimuksen osalta. Nyt tarvitaan aivan erityisesti tutkimusta, joka osoittaa Saaristomeren valuma-alueella tehtävän työn vaikuttavuuden.

Toivomme, että riittävät resurssit Saaristomeri-ohjelmaan voidaan löytää joko Saaristomeri-ohjelmaan sidottuna lisärahoituksena tai muualta budjetista. Tutkimusrahoituksen lisääminen hankkeeseen vahvistaa sen vaikuttavuutta ja vaikutusten pysyvyyttä merkittävästi. Tutkimustiedon puuttuminen vaarantaa ohjelman aikana saavutettavien onnistumisten laajentamisen myös Varsinais-Suomen ulkopuolelle.

Tuoreen tutkimustiedon tarve liittyy sekä Saaristomerellä saavutettavan mahdollisen edistymisen ylläpitämiseen että laajempaan muutokseen suomalaisessa ja eurooppalaisessa maataloudessa. Esimerkiksi uudistava viljely on jo nyt mukana useiden yhtiöiden (esim. Valio, Nestle ja Carlsberg) hankintapolitiikassa, kerää kannatusta maanviljelijöiden parissa, on osoittautunut sato- ja huoltovarmuuden kannalta hyödylliseksi ja on jalkautumassa osaksi alan koulutusta suomalaisissa oppilaitoksissa. Kaikkeen edellä mainittuun korkeatasoisella tutkimuksella on suuri vaikutus.

3. Ympäristöhallinnon henkilöstön riittävyys tulee varmistaa puhtaan siirtymän investointien ja luonnon monimuotoisuuden mahdollistamiseksi

Ympäristöhallinnon asiantuntijoiden riittämätön määrä haittaa jo nyt kestäviä investointeja. Puhtaan siirtymän vuoksi Suomeen kaavaillaan valtavaa määrää erilaisia investointeja. Tyypillistä näille investoinneille on se, ettei Suomessa ole vakiintuneita malleja ainakaan sille kokoluokalle, josta nyt puhutaan. Esimerkiksi merituulivoiman, vihreän teräksen ja akkuteollisuuden osalta ollaan tilanteessa, jossa suuren mittaluokan ratkaisuja tehdään ensimmäistä kertaa. Paine nopeisiin lupaprosesseihin on valtava.

Puhtaan siirtymän investoinneissa kyse on myös muusta kuin ilmastopolitiikasta. Hankkeilla on suoria vaikutuksia luontokatoon, joten ongelmien ennaltaehkäisy on paitsi palvelus investoiville yrityksille myös kestävää ja kustannustehokasta politiikkaa valtiolta.

Itämeren tulevaisuuden kannalta on välttämätöntä, että päätökset ja luvitus merituulivoiman rakentamisesta on tehty asiantuntevasti ja kokonaisuutta katsoen pitkälle tulevaisuuteen. Se vaatii ympäristöhallinnolta asianmukaiset resurssit.

Itämeren kannalta henkilöstöpuutteet näkyvät myös meriluonnon vapaaehtoisen suojelun hitautena. Vapaaehtoisen suojelun edistäminen keventää muun suojelun tarvetta erittäin kustannustehokkaasti.

Baltic Sea Action Group lausuu huolensa ympäristöviranomaisten riittävästä määrästä, jotta hallituksen tavoitteet ja Suomen valtiolliset sitoumukset voidaan toteuttaa kestävästi. Lupaprosessien monipuolisuutta (mm. vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen) tulisi voida parantaa ja samalla nopeuttaa.

4. Käsittelytekniikoiden investointitukien leikkaus tulisi perua

Biokaasun tuotannon lisäksi tärkeämpää ravinteiden kierrättämisen, ravinneomavaraisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta on mädätteen jatkoprosessointi kierrätyslannoitteiksi sekä jalostaminen liikennepolttoaineeksi. Tästä näkökulmasta käsittelytekniikoiden investointituen (7,5 MEUR) poisto (mom 30.10.40) on ei-toivottava muutos ja vaikeuttaa myös Saaristomeri-ohjelman tavoitteiden ja tehokkaiden toimenpiteiden toteuttamista.

Lisätietoja: Ville Wahlberg
toimitusjohtaja
Baltic Sea Action Group (BSAG)
ville.wahlberg@BSAG.fi
+358 45 125 1322